

کارتیکرنا زمانین زوردہست

ل سہر کوردیی

د . لہزگینی نائدرہمانی

پہشکہکا نہفتی ژی نینہ . لی دیسا ، بیگومانہ کو جفاکا کوریا یا باشور د واری خہبتاندن و مفا ژی وەرگرتن ژ نہفتی ژ جفاکا ئیراقی زہنگینترہ .

ہندہک جارن ژی ہندہک زیدہتر حہز دکن کو ژبو زہنگینی پیفکہکا گشتیتہر بکار بین دا ب بہر ئەفی ہلسہنگاندنا ریژہیی نہکہفت . ژبو میناک پارہ و دراشی دکن پیفک و دبیزن خزینہیا فلان جفاکی ہندہ دولار تیدا ہنہ . لی ئەف ہمی چ ژ ہندی ناگوہورن کو زہنگینی و خزانی ب راستی ژی ریژہیی نہ ، زمان ژی دبی ب ئەفی ئاواپی بہین دیتن .

زمانی ئەلمانی دوارئ ہزرینا فہلسہفی دا ژ زمانین دی زہنگینترہ . زمانی ئسکمؤیین ئایسلہندی ژبو ناقتین جورہیین جودا جودا یین بہفری ژ ہمی زمانین جیہانی زہنگینترہ . زمانی کوردی ژبو ناقتین گیایین چیاپی ژ زمانی ئەرہبی زہنگینترہ . زمانی ئەرہبی ژبو ناقتین دہفہیان (ہیستران) ژ کوردیی زہنگینترہ و ہرہوہا .

زہنگینی و خزانی یا زمانی رہنگفہدانا زہنگینی و خزانی یا جفاکی یہ ، کورد باش دزانن بو ہر مہہکئی ژ ژیا نا پەزی ، رەش بت ئان سپی ،

کہلہک جارن مہ گوہ لی دبت کو زمانین وەکی ئەرہبی ئان ئنگلیزی زمانین زہنگین . ئەف د خوہدا سالوخذانہکا خوہر و سادہ و ساکارہ . لی مہرہما نخافتی . نہگوتی ئان دوورتر یا ئەفی سالوخذانی ، ب ئاواپہکی ئان بی دی ، کیمکرنا بہایی زمانی مہ بہلہنگازان ، کوردیی یہ .

زمانی کوردی بوہوہرہکی جفاکا کوردانہ . ئەگہر جفاکا مہ زہنگین بت ، ئەوژی دکارت زہنگین بت . ئەفہ جفاکا مہ خزان و نہدار بت ، ئەوژی وەرہنگ دکارت .

لی ہرہوہکی خزانی و زہنگینی یا مروؤفان و جفاکان کو تشتین ریژہیی (نسبی ، بہرہفدانانی) نہ ، زہنگینی و خزانی یا زمانان ژی وەسایہ ، ژبو میناک ، جفاکا کوردستانا باشور کو دبیزنی کوردستانا ئیراقی ل ئالیی خوہدیتی یا ترومبیلین لہندکرؤزہیین مودیلین ۲۰۰۶ئ فہ ، رہنگہ ژ جفاکا ہندستان زہنگینتر بت ، لی جفاقا ہندستان ل ئالیی ئەندانزارین ئەوان جورہیین ترومبیلان فہ زہنگینترہ . جفاقا ئیراقی بیگومان ژ ئالیی خوہدیتی یا بیرین نہفتی فہ ژ جفاکا کوریا باشور زہنگینترہ . ژبہر کو کوریا یا باشور خوہ

نیر بت ئان می، رهنگی وی چ بت، کیرا وی چ رهنګ بت، زا بت ئان نه، چهند جاران زابت.. ناغان دابنن، لی مه چ جاران ژبو بوونه وهره کی مینا کانګوروی ناه نه بوونه، سهدهما ئه فی ئه شکرایه: کانګوروی ته نی ل ئوسترالیا یی هه بوون.. بالکیش و سهیره یه کو بزنانن نها ژی گه له کان ژ هه وه رهنګه نه زانی بت مه رما من نه و لاور ئان هه یوانه یی ئه رب دبیزنی که نغر. هوون ژی وه ها دبیزن؟ نه خه مه! هه وه ژ ئوسترالیا یان نافی ئه وی لوری نه بهیستی یه، هه وه ژ ئه رهبان بهیستی یه، نها ژی گه له که روهنزرین کوردان دبیزن چرچیلی ئنگلیزی «تشرشیل» دبیزن گورباچوفی روسی «غورباتشوف» دبیزن گابرییل گارسیایی مارکوئیز «غابریل غارسیا مارکیز» نه خه مه! هه وه دگه ل که سهک ژ ئه فان نافداران نان و پیفان نه خوارنه (من ژی نه خوارنه)، هه وه ژ ئه رهبان زانی یه کو ئه وه نه، ئه گه ر هه وه نافی من ژی ژ ئه رهبان بهیستی رهنګه هه وه ژ من را بگوتبا «له سغین».

که له که دوور نه که فین، زهنگینی یا کوردیی دبی ب ئه فان پیفکان فه بهیت پیفان، گه له که که سان گوتی یه من: «ئهره بی گه له که زهنگینه، هنده جوره یین «عن» ان هه نه: عه نا سه به بی، عه نا نه سه بی، عه نا جنسی، عه نا...» من ژی ژ ئه وان را گوتی یه: «کوردی گه له که زهنگینه، ته نی ۱۹ جوره یین «بهرا» ان هه نه: بهر ئانکو ئالی، بهر ئانکو فیکي و فه ریژ، بهر ئانکو کوچک و که فر، بهر ئانکو پیش دوه ختی دا، بهر ئانکو پیش د جهی دا، بهر ئانکو سهدهم، بهر ئانکو...».

هوون دبیزن کو زهنگینی ب راستی ژی تشته کی ریژه یی یه، تشتی کو نها زیده تر ژ هه ر ده مه کی مه پی ده سینت کو زمانین دی ژ زمانی مه زهنگینترن ئه وه کو ئه م روژانه هه وجه داری هنده که پیفان ژ

زمانین دی دبین کو د زمانی مه دا ئان نینه ئان هه که ر هه بوو بن ژی مه پی نه زانی یه، ئه ف ژی ژ خزانی یا مه یه. ئه م وه کی نه ته وه پشکداری چیکرن و ئافاکرنا ژین و ژیارا ئه فرو یا جیهانی نینه. هه می پیدفیتی یین روژانه یین ژیا نا مه ژ ده رفه یی سینورین کوردستانی ده یین. بالادهستی و زورداری یا نه ته وه یین داگیر که رین کوردستانی ژی، ته نی ئا خا کوردستانی داگیر که ری یه، مه ژی و هشی مه ژی داگیر که ری یه، گه له که نافین کوردی کو ئه م هه وجه داری هاتنا بهر دبیلین وان یین بیانی ژی نه بوونه هاتنه ناف زمانی مه. چهند که س ژ خه لکی دهوکی دبیزن: «ژیهه لی و ژورداری» ئان «ئه فرازی و نشیقی» چهند که س دبیزن «ته لعه و نه زله» ما وه لاتی چیا یی و کویستانین مه پرتر ئه فران و نشیف هه نه ئان وه لاتی رهمل و بیافانان یی ئه رهبان؟ چهند که س دبیزن «ئوده ئان ژور» چهند که س دبیزن «غورفه» ما ل وه لاتی به فر و رهنیان، ل کوردستانی د خانی یین ئافاکری ب بهر و که فران فه پرتر ئوده ژور هه بوونه ئان د ره شمالمین بهر ب بابین ب سنگان ل سه ر ئه ردی بهیت بووی یین بیافانین ئه رهبان؟.

راسته ئه م هه وجه داری هنده که په یفین نوویین مینا «سه لاجه»، «یه خجال» و «بوژدو لابی» یی بوونه، راسته دبی په یفین مینا تپله فون، تپله فریون، سه یاره، مویایل.. هاتبان ناف کوردیی، ئه ف تشت هه می نه بوونه، مه ژ ئه رهبان سه لاجه بهیست و ژ دکانداره کی ئه رب ژی کری. ناف ژوی هات وه رگرتن، لی کارتیکرنا ئه وان گه له که مه زنتره. نها ئه م دبیزین: دکانا خوه عه زل کری یه». «سه یاره یا خوه ته بق بکه»، «مه وعدی خوه ته نکید بکه»، ما «دکانا خوه دائیخستی یه»، «سه یاره یا خوه بده رهخی»، «ژفانا خوه مسوگه ر بکه»، شه رمزاری نه؟!.

خالا کو ئه ز دخوازم ل سه ر رابوهستم ئه فه، باندور و کارتیکرنا زمانین داگیر که ر ل سه ر مه ژی و هزر و

ههشی مه ئەوقاس خورته کو دهما ئەم پەیفەکا نوو یا کوردی ژێ دادریژین، ئەوێ پەیفکا نوو یا کوردی ل سەر قالبی پەیفین ئەوان زمانان د ئافرینین، ل ئەفان میناکان میزه بکن:

هندهک جاران زمان ب بهر لیمشتین زمانین دی دکهفن. ئەف لیمشت هندهک جاران له هی و پیلین ئاخفتنکه پین ئەوی زمانی یه (ترک و مهغولین براین وان ب ملیۆنان هاتن روژه لاتا نافین)، جاران ژێ رووبارهکی بۆشی پەیفین زمانین دی ب ناف زمانی دکهفن (رووباری بۆشی پەیفین گریدایی تهکنۆلۆجیایا نوو ژ روژئافایی). هندهک جاران زمانی نووهای ژ زمانی خووجه نیزیکه، جاران ژێ دوور، ب خیرا جهناسی (جوگرافیا) یا کوردستانی کول سەر ری یا فیکگه هشتنا سی مهزن - بهژین (قارره پین) کهفنین جیهانی بوویه، زمانی کوردی گهلهک سهرهاتین هۆسا هه نه. ئه ره ب هاتن، ترکین سلجووقی و پسمامین ئەوان مهغول ب کوردستانی را دهربازبوون. هندهک ژێ مان، ئەف نه ته وه خوهدی زمانین وهسا نه کو ژ کوردیی گهلهک ددوورن. کارتیکرنا کو ئەفان زمانان ل سەر کوردیی کربوو ههتا سهه سالی یا بیستی یی زاینی ژێ ژ دهینکرن و وهگرتن هندهک پەیفان دهرباز نه دبوو. کوردان ههتا ژبو سه لاتا ئیسلامی و ئاخفتنا دگه ل خودی یی خوێ ژێ خو ههوجهداری پەیفکا ئه ره بی نه دیت و هه دگۆت؛ نمێژ، نفیژ، لی ژ بهر رهوشا سیاسی یا کوردستانی ل سهه سالا بیستی، گه لین سه ره دهست زمانی خوێ ژێ سه ره دهست کر و نهها کارتیکرنا ئەوان زمانان ل سەر زمانی کوردی ئەوقاس خورته کو گهفی ل هه بوونا زمانی مه وهکی ههیی دکت، بهلگه پین ئەفی باوهری یا من زه هفن.

پرانی یا پەیفین کو د کتیبین دبستانان و خویندنگه هین کوردستانی دا دهین خواندن، پرانی

یا پەیفین نوو یین ل سه ره به ره پین کو فسا و روژنامه پین کوردستانی، پرانی یا پەیفین دانایی یین کو ژا زانیارین کوردستانی ل بن باندو ژا خورتا زمانی ئه ره بی هاتنه دارشتن. پەیف بۆ پەیفی، تیپ ب تیپی ل سەر پەیفکا ئه ره بی هاتنه ئافاکرن، ئەف مه زنتین ترس ل سەر زمانی مه یه، دبێ ئەم ئیدی ب چافی خوێ ل زمانی خوێ بنه پیرین، ب مه ژێ یی خوێ و ب زمانی خوێ بفرین، فکرین بی زمان چی نابت، زمانی مروف پی د هزرت، زمانی مروفی یه، چه ند کهس ژ رهوشه نه زین کوردان ب زمانی کوردی د هزن؟ ب راستی چه ند؟ چه ند کهس ژ رهوشه نه زین کوردان ئەگه ر بهیت و ب کوردی به زرن شه رمی ژ خوێ ناکن؟ شه رمی ژ خوێ ناکن کو دی هه فالین وان ترانه یان ب ئەوان بکن، تیزین خوێ ب ئەوان بکن، ب خوێ ب ئەوان بکن؟ چه ند؟.

ئەف دهر د گه له ک گرانه، ترسا مه زن ل سەر زمانی کوردی ئەفه، هاتنا پەیفان نه هند ترسه کا مه زنه، هزین، و فکرین ب زمانین زۆرده ست مه ترسی یا هه ری مه زنه. خوهر زگار کرنا ژ ئەفی نه ساخیی، ژ ئەفی به لایی، ته نی دارشتنا پەیفین نوو فه ناگرت، دبێ دارشتنا هه فۆکان و رسته یان ب ته فایی ژبن کارتیکرنا زمانین زۆرده ست رزگار بیت. کارتیکرنا زمانین سه ره ده ست د هه می ئاستین زمانی دا به چاقه، ئەز دی وهکی دهر گه ه - کوتانه کی هنده کی ل سەر ئەفی باهه تی بجم.

دارشتنا پەیفان:

هه ره ک مه گۆت، ئەف کارتیکرن هه تا ده ست پیکا سه دسالا بیستی ته نی دهینکرن ئان وه گرتن پەیفان بوو، نمونه پین ئەوان پەیفین کو مه ژ ئەوان زمانان وه گرتن و زه هفن. ئەگه ر هه ر که سه کی بی ئالی و نه ده مارگر ل ئەفی دیارۆکا وه رارا زمانی کوردی

بنهپرت دئ بېنت کو ب ئەوان وەرگرتنا پەیفان زمانى کوردى زەنگینتر و خورتتر بوويه.

ساخلمى يا شهنگستى زمانى کوردى و خورتى يا ريزمان و مهکينه يا ههسرکرن و دناف خودا بژاندن و هه لکرنا زمانى مه نه هات بوو هنداکرن. ئاشکا زمانى کوردان جهى فهحه واندنا گه لهک پەيفين دى ژى هه بوو. گه لهک پەيفين مينا هه ج، زکات، جيهاد، هه لال، هه رام، هه ق، جه هه مه، قيامهت، و ب هزاران پەيفين دى ژ زمانى قورئانى هاتنه، پەيفين مينا «ئوغر - وهغر»، قهره قؤل، قه زهنج، قازان، خانم، خان، ئاغا، خاتون، قورميش، ديشله مه، و ب سهدان پەيفين دى ژ زمانى توركى و مه غولئى هاتنه. پەيفين مينا فيتهر، گير، ئوتونومى، فيده رال، تئله قزيون، تئله فون، كومپيوتهر، سه ته لايت، پروسيسه ر و ب هزاران پەيفين دى ژ زمانى ئنگليزى، زمانى زانستى يى سه رده مى هاتنه. پەيفين مينا په تات، ته ماته، دهرنه فيس ژ زمانى ئيتالى هاتنه، گه لهک پەيف ژ زمانين وهكى ئەلمانى (كرتوپ) و رووسى (ئستىكان و سه ماوهر) و فه رهنسى (ناژانس) هاتنه، ژ كه فن دا به رى هاتنا دينين فه له يان و بوسولمانان ژى، ئەم هه فسى يين نه ته وه يين برا ئەرمه نيان و يه ونان بووين، ئەف هه ر دو نه ته وه وهكى كوردان هندوئوروى نه و بل ژ پەيفين هه قپشك، مه گه لهك پەيف ژى ژ هه ف وەرگرتنه ئەم هه فسى يين نه هندوئوروى ژى ژ بيرنه كه ين: سوريانى، فينيكى، كه نعانى و كپتى (قويتى).

لئى ل سه د سالا بيسستى ئەف كارتىكرن خورتتر بوو، كارتىكرنا زمانين زورده ست (نه مازه ئه ره بى و تركيى) ل سه ر مه ژى يى ره وشه نه هر زين كوردان خورته كو مروف ب راستى ژ پاشه روژا زمانى كوردى دترست. ئەز دئ چه ند نموونه يه كان بدم به رچاقيين هه وه:

ل سه ر هه مى ستيل و به رميلين كو ل هه وليترى ژبو كرشى هاتنه دانان هاتى يه نفيسين: «بو زبل» هه ما جيمكا «ليلئه وساخ» يى، ما نه؟ مه د كوردى دا ئەف پەيف هه نه، دبىژم هه نه ئانكو مه نه ا چى نه كرنه، ژ زووده هه ر هه بوونه. خوئ - دان، شه كر - دان، گول - دان. دا چ بيت ئەگه ر مه بگوتبا «زبلدان» ئان هه ما «گليشدان» «كرشدان».

د كتيبەكا خوه يا ئەفئى دوماه يى دا، سه يدايى خه مخوهرى زمانى كوردى دكتور كتانى، پەيفا «ديمئافى» ژبو لاورين مينا به قى كو د ئافى دا و ل به ژى (هشكانىي) دژين بكارئينايه، ئەشكرايه ئەف پەيف ل سه ر بنگه هى پەيفا «برمايى» يا ئه ره بى هاتيه دارشتن. ئەز باوهرمه ند كوسه يدايى دكتور مه سعودى كتان ئافى ئه وروپى ئانكو زانستى ئەفئى پەيفى ئەوى ده مى هينبوويه كو هيشتا ئەز ژ داىكا خوه نه بووبووم، لئى نزانم چما ژ پەيفا ئه ره بى پەيفا خوه يا كورد ئينايه سه ر دنيايى. ب زمانين ئه وروپى دبىژن ئەفان چه شنين لاوران «ئامفى - بيان» پرتا پيشيى (ئامفى) ژ زمانى يه ونانى هاتيه و رامانا وئ «هه ردو» يه، كو كا پرتا دوپى (بيان) ژى هه ر ژ زمانى يه ونانى هاتيه، «بيؤس» ب رامانا ژيانى يه، ب سه ر هه ف رامانا پەيفى «هه ردو - ژى» يه، فارسان ئەف پەيف كرىه «دوزيست» ئانكو دوژيان، دوژى، ئەگه ر ئەف پەيف ب دلئ هه وه ژى نه بن، كو كا پەيفى زنده تر نيشا ددن و سه ده ما ئافكرنى ژى ئەشكهراتر دبت، پەيفا د. كتانى چه ند تشت هه نه كو من ژ بكارئينا نا ئەوئ ددن پاش، به رى هه ر تشتى ئەفه: پرتا «ديم» نه مازه كو پشتى ئەوئ «ئاف» ژى ده يت، سه روچاقان، روى دئنت هه رزا من، ب كورتى پەيف زنده تر ديم روو و روخساره كئى گه ش و روهن مينا ئافئى دئنت به رچاقيين من. قهت هه رزا من ژبو «به ق» يى راناكيشت! هيشتا «به ژى - ئافئى» پرتا

ئەوئى مەرەمى دگەھىنت. میناکەکا دی ئەفە. دەھمی دبستانین کوردی یین کوردستانا باشور دا، پەیفەک رۆژانە دەیت خەبتاندن: «بیرکاری» ئەف پەیف ب ئەشکەرایى ل بن باندۆرا ئەرهیبى هاتى یە دارشتن. ئەرەب دبىژن «ریازیات» رەنگە ژبەر هندی کو زانستەكى زەھمەتە و خوە ماندیکرنەکا زیدە دقیت. ب کوردی «بیرکاری» دانایە دا ھندەک ژ ئەوئ رامانى بگەھین. ئانکو کارى ھزرى و بیری یە، ئەرى ما زانستى ژینەو و زانستى ژى کارى ھزرى نینە؟ ب سەر ئەفئى ھەمىی را «بیر» و «کار» پرتەر ھزرا من بەر ب کولینا بیران و چالان رادکیشن. ھزرا من بو بیر «مەلبیر» و قەزمە «تەفر» ی دچت، قەت ھزرا من بو ھژمار و قەلەمان ناچت!.

دارشتنا ھەفۆکان:

ژ خوە ئەف کارتیکرنا زمانین زۆردەست ھىشتا ژ یا پيشین (دارشتنا پەیفان) کافلکەرترە ژى، خودئ ھاریکار بت، لیفەکۆلین ل ئەفئى ئاستا زمانى دبى وەكى بابەتەكى سەرخوہ بەیت بەسکرن، بابەتئ دارشتنا ھەفۆکان ب گشتى گەلەک ئالى یین زمانى فەدگرت، ریزبەندى یا پەیفان، ریزمان ھەر د ئەفئى چارچووئى دایە، لئى ئەفئى ھەندەک نمونەیان دئى بدم بەرچاقان.

ل ئەفئى داویى، تایی دەوکی یى ئیکەتیا نفیسکارین کوردستانى کتیبەک ب نافئى «زمان و زمانفانى» بى بەلافکر، کەكى عەبدولوہابى خالدى ئەف کتیب نفیسی یە. شارەزایی یا سەرەکی یا کەكى نفیسکار زمانى کوردی یە. ئەز نەباوہرم کو سەیدایى مە چ ژ زانستەكى دى بزانت. ئەگەر بکەفت سەر لەپین خوہ ھەما تەنى کوردی و زمان خویندە. نافئى کتیباً وی ژى ھەر وارئ شەھرزایی یا وی نیشا مە دت، لئى مخابن، ھەما ل ھەفۆکا وی یا

دەستپیکى میزە بکن، ھەما دئى بیژى وەرگیرانا دەق و دەقا ھەفۆکەکا ئەرهیبى یە، ب سەر ھندی را کو ئەم دزانین بابەت بابەتەكى کوک و ئوریژینالە، وەرگیران نینە، بەلئى کتیباً وی وەھا دەست پئى دکت: «ئەف کتیبە پیکھاتیە ژ ھژمارەکا فەکولینا ل دۆر زمان و زمانفانى برەنگەكى گشتى...».

ئەشکرایە کو سەر ژنووفە دارشتنا کوردی یا ئەفئى ھەفۆک دئى تشتەكى مینا ئەفئى بت: «ئەف کتیب ژ ھژمارەکا لیکۆلینین گشتى یین ل سەر زمان و زمانفانى پیک هاتى یە».

ھەر د ھەمان کتیبى دا، ل بەرپەرى ۷۳ئى دەرھەقا سەیدایى مەزن سادقئى بەھائەدینى ئامیدی دا دنفیست: «باوہرى ئینان ب تاییبەتمەندین زمانەكى دیارکرى و شرووفەکرن و وەسفکرنا دیاردین ئەوى زمانى دیارکرى دەیتە ھژمارتن بنەمایەک ژ بنەمایین زمانفانى ئانکو زانستى زمانى».

رەنگە ئاواى کوردیتىرئ ئەفئى ھەفۆکئ ئەف تشتەكى وەكى ئەفئى بت: «باوہرى ئینان ب تاییبەتمەندى یین زمانەكى دیارکرى و شرووفەکرن و وەسفاندنا دیاردەیین ئەوى ئیک ژ بنەمایین زمانفانى ئانکو زانستى زمانى دەیت ھژمارتن. ھەلبەت ئەف دومیناک مینا زلکەكى نە ژ کادینا پر ژ شاشى یین کتیباً سەیدایى عەبدولوہابى خالدى.

ھەرەکی میناکەکا دی دئى بەرپەرىن کتیبەکا دی فەدەین، نە ب مەرەما ھندی کو ببیژین تەنى ئەف کتیب وەسانە، مشەبى و بەرەلافئى یا ئەفان رەنگە دارشتنان ب پەخشانا کوردی یا دەفەرا بەھدینان دا ھند زەھفە کو مرووف ب راستى ژ پاشەرۆژا کرمانجى یابەھدینان د ترست و تووشى سافەکا مەزن دبت. میناکا ئەفئى جارئ ژ کتیباً دوو چەمکین ھاقیبوون یاخیبوون د ھۆزانا نوپخازا کوردی دا یە، ریزدار ئەمینى عەبدولقادرى کتیب نفیسی یە و تایی

دهوکی یی نیکه تی یا نفیسکارین کورد چاپ کری
یه، ل بهرپه ری ۲۲ ئی وها هاتی یه نفیسین:
هاقیبوون نیکه ژ دیاردین ئالۆز د هزرا مروقی
هه فچه رخ دا ژ چهن دین روانگین جوراوجورقه هاتیه
فه کۆلین، هه ره کۆله ر و زانایه کی ژ گوشیه نیگایه کی
ته ماشه کری، ل دویف باوه ر و تایبه تمه ندیا خو.

ئه گه ره ئه م بخوازن کوردانه تر بنفیسین، دبت
تشته کی وها ئی چی ببت: «هاقیبوون نیک ژ
دیاردیه یین ئالۆز د هزرا مروقی هه فچه رخ دا یه، ژ
چهن دین روانگه یین جورانه فه هاتی یه فه کۆلین و
هه ره کۆله ر و زانایه کی ژ گوشه نیگایه کی و ل
دوو ف باوه ری و تایبه تمه ندی یا خو هه فه لی
ته ماشه کری یه.»

هه ره هه مان قه له م - د - ده ست د هه مان کتیبی
دا، ل بهرپه ری ۳۰ ئی وها دنفیسست: «مارکس
کارکهری ده ژمیریت د سیسته می سه رمایه داری دا
که سایه تیا خویا ژ ده ست دای.»

دیسا کوردیترا ئه فی هه فوکی ره نگه ئه فه بت:
«... مارکس که سایه تی یا کارکهری، د سیسته ما
سه رمایه داری دا ژ ده ستچوو یی دبینت.»

مخابن، ئه ف ره نگین نفیسینان ل ده فه را
به هدینان زه هف ده یین دیتن، ره نگه ژ ئالیی
شیاوزانیی فه (میتۆلۆجیی فه) شاشیه کا گه له کا
مه زن بت کۆ که سه کی مینا من دنفیسینین ئه فرۆ
یین ده فه را به هدینان دا نمونه یین شاشین ریزکرنا
په یقان و دارشتنا هه فوکان دیار بکت. ژبه ر کو
ترسا هندئ هه یه خوینده فان بفرکت پرانی یا ده قی
ل بهر به هسان راست و درسته و ته نی چه ند
مینا که کین شاشیی هه نه، ئه وژی ره خنه فانی
دیارکره و دانانه بهر چاقان، لی راستی یا مه سه لی
ب ته فاقی بهر و فازی ئه فی یه. ب راستی زه همه ته
نیککی وهی من د کتیبه کا ۱۰۰ بهرپه ری داپینچ

هه فوکی ن درست ببینت.

رامانزانی:

ئاستی دی یی زمانی کوردی کو ب رژی که فتی
یه بن باندۆرا زمانین داگیرکه ر رامانزانی یه، گه له ک
په یقین کوردی یین خوه دی رامانین خوه یین کوردانه
دکه فن بن باندۆرا زمانین زۆرده ست و رامانین ئه وا
ده یین گوهارتن و شاشی یین رامانی ل جه م کوردان
چی دکن. ژبه ر کو ئه ف نفیسار ته نی ده رگه ه
کوتانه که، ئه ز دئ ته نی چه ند مینا که کان بدم و دئ
نفیسینا خوه کورت فه برم.

دکرمانجیی دا مه په یقه ک هه یه کو د لیفکرنی دا
مینا په یقه کا ترکی یه: بۆ، ده ما ئا فا رووباره کی ل
ده ما بارانان ئان بوه ژینا به فرین که فیان زنده تر و
خورتتر دبت، کورد دبیزن: «ئا فا رووباری (ئان هه ما
رووبار ب خوه) بۆشه». رامانا په یقا «بوش» کوردی
ئه فه. لی ترک ژ تشتی فالارا دبیزن: «بوش» ئه ف
بۆشا ترکی ژبه ر باندۆرا تورکومانان ئان هه ر
سه ده مه کا دی ل ده فه رین سوۆرانی ئاخیفین
کوردستانی بکار ده ییت. ئانکو بۆشا کرمانجیی ل
ده فه رین سوۆران نه بوویه. به ری چه ند ساله کان، دکتۆر
فه ره ادئ پیربالی ئه ف تشت زانی و ب ئا وایه کی
شاش هزری کۆ بوش دکرمانجیی دا بهر و فازی ترکیی
یه. له و ما ژبو میناک، هه فوکی مینا «ئه ف گلاس
بۆشه» ب رامانا «ئه ف گلاس» پره یی بکارئینان، لی
ئه شکرایه کۆ بۆش دکرمانجیی دا رامانا پریی نادت.
نها ئه ز گه له ک جارن دبینم ئان دبیه سم کۆ بۆش ب
هه رسی رامانان بکار ده ییت: رووباری بۆش، گلاسا
بۆش (قالا) و گلاسا بۆش (تژی). ئه ف هه ردو رامانین
هه فدژ د مه ژیی ئاخفتنکه رین کورد دا گه له ک
فه ناکیشن و نیک دبی یا دی به افیژت. کی نابیژت یا
ترکی سه ری ژ یا کوردی ناستینت؟